

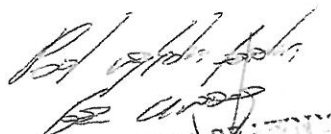
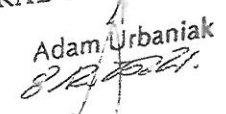
UCHWAŁA Nr
RADY GMINY ZABÓR

z dnia

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025
w Gminie Zabór**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.), art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.), Rada Gminy Zabór uchwała co następuje:

- § 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 w Gminie Zabór stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zabór.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023r.

RADCA GMINY
Adam Urbaniak

Uzasadnienie

Zadaniem własnym gminy, określonym w art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny.

Niniejszy program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w gminie Zabór.

Zadaniem programu wspierania rodziny jest zapobieganie dysfunkcji rodziny poprzez tworzenie systemu wspomagającego rodzinę, dzieci i młodzież w taki sposób aby była w stanie samodzielnie zmierzyć się z własnymi problemami. Pomoc powinna mieć na celu podtrzymanie umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych poprzez wzmocnienie zasobów tkwiących w poszczególnych członkach rodziny, poprawę jakości życia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przywrócenie im zdolności do wypełniania tych funkcji opiekuńczo-wychowawczych w sytuacjach, gdzie dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Aby skutecznie realizować powyższe zadania konieczne jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które wspierają rodzinę. Najważniejszą sprawą jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości. Pozostawienie rodzin bez fachowego dla nich wsparcia i pomocy specjalistycznej może spowodować wzrost zjawiska ich degradacji i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami. Ważne jest by pomoc specjalistyczna (psychologiczna, socjalna, prawna) mogła być dla rodzin ubogich bezpłatna. W pierwszej kolejności rodzina powinna mieć możliwość samodzielnego zmiernia się ze swoimi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymulować aktywność własną, wyzwalać potencjał i pozwalać na uczenie się nowych umiejętności. Pomoc powinna przede wszystkim być nakierowana na wsparcie dziecka w rodzinie i w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, organizacji pozarządowych i innych instytucji działających na rzecz rodziny i dziecka. W związku z powyższym przyjęcie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 w Gminie Zabór jest w pełni uzasadnione.

Jolanta Salewicz-Woźniak

GMINA
ZABÓR

Załącznik do Uchwały Nr.....

Rady Gminy Zabór

Z dnia.....

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

NA LATA 2023-2025

w Gminie Zabór

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2023-2025 W GMINIE ZABÓR

Wykaz skrótów:

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacje pozarządowe

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PKI – Punkt Konsultacyjno-Informacyjny

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PWD – Placówka Wsparcia Dziennego

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

ŚW – świetlice wiejskie

UG – Urząd Gminy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	5
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	6
CHARAKTERYSTYKA GMINY ZABÓR	7
ZASOBY INSTYTUCJONALNE	11
ANALIZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE.....	12
POMOC SPOŁECZNA	12
PROBLEM UZALEŻNIEŃ WŚRÓD RODZIN	17
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	19
DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W ZAKRESIE UZALEŻNIEŃ	20
PROBLEM PRZEMOCY WSRÓD RODZIN	22
DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W ZAKRESIE PRZEMOCY.....	26
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU.....	29
ADRESACI PROGRAMU	34
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	34
EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU	34
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	36
SPIS RYSUNKÓW	36
SPIS WYKRESÓW	36
SPIS TABEL	36

WPROWADZENIE

Rodzina jest środowiskiem życiowym niemal każdego człowieka. Stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączy go wielorakie związki do końca życia. Jest grupą małą, pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozzerwalne (za wyjątkiem porzucenia, rozwodu)¹.

Procesy industrializacji, urbanizacji i migracji w znaczący sposób zmieniły życie całych społeczeństw i rodzin. Przeobrażeniu uległa nie tylko struktura rodziny, ale również sposób jej funkcjonowania. Zmienił się model rodziny, zmalała liczebność rodziny, wzrosła jej anonimowość. Obok zinstytucjonalizowanego małżeństwa i rodziny funkcjonują alternatywne formy życia rodzinnego.

Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. W wyniku reorganizacji władzy rodzinnej, znaczącą jej część w rodzinie przejmuje matka – żona. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań społecznych². Według Jana Żebrowskiego zmiany w strukturze wewnętrznej rodziny obejmują trzy zasadnicze elementy: zmianę pozycji i ról małżonków, zmianę pozycji dziecka w rodzinie, proces autonomizacji jednostki³.

Główną przyczyną kształtowania się modelu partnerskiego w rodzinie jest wzrost niezależności ekonomicznej i psychicznej kobiety, która stanowi o poszerzeniu jej samodzielności życiowej. Kobiety – matki podejmują pracę zawodową, dążą do samorealizacji, niezależności. Rozwijają swoje pasje i zainteresowania. Nie poświęcają już całej swojej uwagi i czasu tylko na wychowanie dzieci i dbanie o dom. Mężczyźni nie są już tylko jedynymi żywicielami rodziny, ale również uczestniczą w pracach domowych, w opiece i wychowywaniu dzieci. Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę

¹ Kawula S, Brągiel J, Janke A., *Pedagogika rodziny*, Toruń 1999, s. 49.

² Cudak S., *Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego*, [w:] *Pedagogika rodziny*, red. S. Cudak, Kielce 2007, s. 7.

³ Żebrowski J., *Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej*, [w:] *Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie*, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001, s. 23.

wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne. Przemiany gospodarczo-kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego.

Niemniej, pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym, tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi starych, migracje oraz lokalnym, tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny, itp. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny, wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przemoc. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężanie istniejących dysfunkcji. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na matki, gdyż to głównie kobiety są beneficjentami pomocy społecznej.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2022 poz. 447 z późn. zm.) nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny.

Celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie pomocy rodzinom przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, aby zarówno działania, jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, policji, itp.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonała podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. Kolejna tabela przybliży ten podział.

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej

GINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
<ul style="list-style-type: none"> • Profilaktyka - wspieranie rodziny, • asystent rodziny, • placówki wsparcia dziennego, • rodziny wspierające, • inne podmioty lub instytucje działające na rzecz rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna, • usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, • adopcja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ośrodek adopcyjny, • regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, • Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny.
	<ul style="list-style-type: none"> • Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, • placówki opiekuńczo-wychowawcze, • usamodzielnianie, • organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator), • rodziny pomocowe. 	

Zródło: Opracowanie własne w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

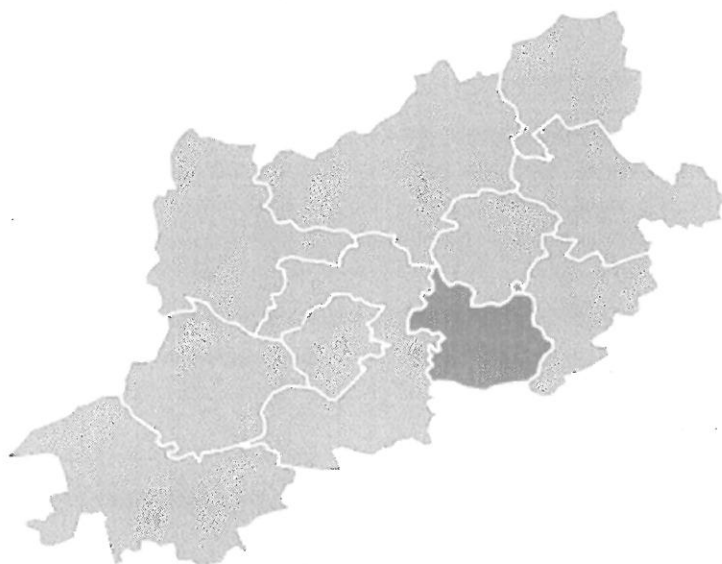
Zapisy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 w Gminie Zabór są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego, znajdujących się m.in. w:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
(Dz. U. z 2009 r. Nr 114, poz. 946),
- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
(Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
(Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
- ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
(Dz. U. 2022 r. poz. 1577),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
(Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
(Dz. U. 2022 r. poz. 615 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
(Dz.U. z 2022 r. poz. 1205),
- ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
(Dz. U. 2021 r. poz. 1744),
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
(Dz. U. 2022 r. poz. 1327 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
(Dz. U. 2020 r. poz. 1359).

CHARAKTERYSTYKA GMINY ZABÓR

Zabór to gmina wiejska położona w województwie lubuskim, w powiecie zielonogórskim. Oddalona jest o około 15 km od centrum siedziby powiatu – Zielonej Góry oraz o około 124 km od stolicy województwa lubuskiego – Gorzowa Wielkopolskiego. Teren Gminy⁴ zajmuje 5,94 km² powierzchni całego powiatu. 49% jej obszaru to użytki leśne, z kolei grunty rolne stanowią 37%. Do ościennych gmin należy: Gęsin, Otyń, Sulechów, Trzebiechów oraz Zielona Góra.

Rysunek 1. Położenie gminy Zabór na tle powiatu zielonogórskiego

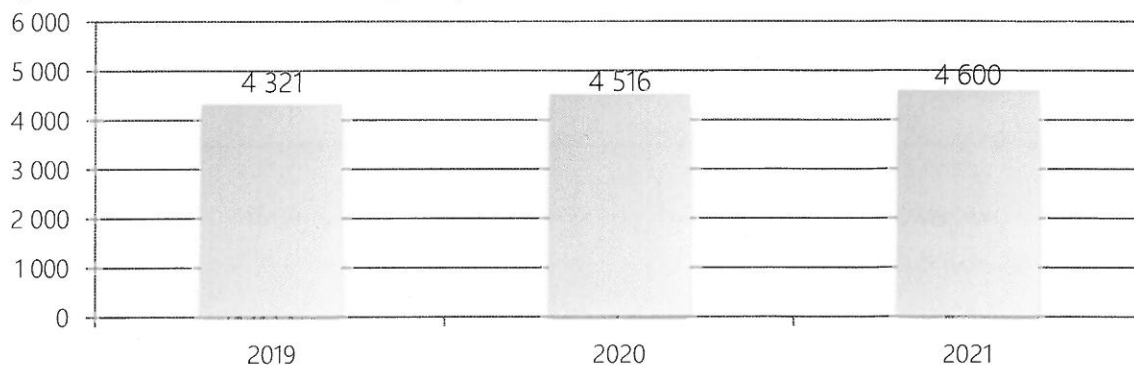

Źródło: <https://mapa.livecity.pl/>

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie struktury demograficznej. Gminę Zabór zamieszkuje 4 600 osób (stan na 31.12.2021 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców uległa zwiększeniu. W stosunku do 2019 roku widoczny jest wzrost na poziomie 6%.

⁴ Ilekroć w niniejszym dokumencie jest mowa o „Gminie” należy przez to rozumieć „Gminę Zabór”.

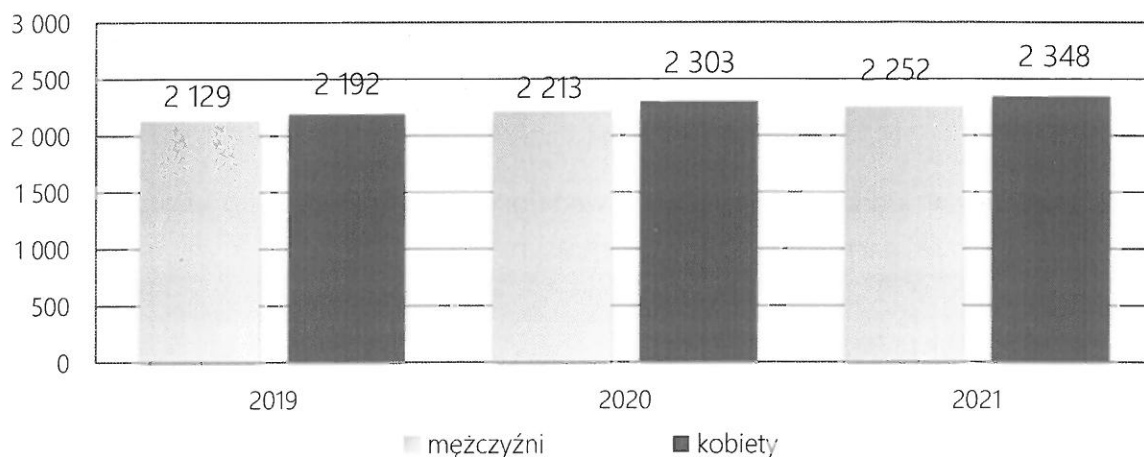
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Zabór w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Zabór była w 2021 roku mniejsza od liczby kobiet – stanowiły one 51% ogólnej liczby ludności (2 348 kobiet), natomiast mężczyźni 49% (2 252 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w 2021 roku w Gminie wynosił 104, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadały 104 kobiety. W powiecie zielonogórskim współczynnik ten był niższy i wynosił 103, natomiast w województwie lubuskim przyjmował wartość 106.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Zabór na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Zabór w 2021 roku przyrost naturalny na 1000 ludności kształtował się na poziomie 0,44 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował wyższą wartość zarówno w porównaniu do powiatu zielonogórskiego (-3,91) oraz województwa lubuskiego (-5,97). W przypadku Gminy zauważalny jest trend spadkowy w zakresie przyrostu naturalnego na 1000 ludności, podobnie jak w przypadku powiatu oraz województwa.

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Zabór w porównaniu do powiatu zielonogórskiego i województwa lubuskiego na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
gmina Zabór	1,87	0,45	0,44
powiat zielonogórski	-0,85	-1,80	-3,91
województwo lubuskie	-2,01	-4,01	-5,97

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Zabór według ekonomicznych grup wieku w 2021 roku przedstawiała się następująco:

- 21,7% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 17 roku życia;
- 60,5% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 17,8% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – 65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet.

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Zabór. Na przestrzeni lat 2019-2021 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. W przypadku udziału osób w wieku produkcyjnym dostrzegalny jest spadek. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w odniesieniu do wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,2% w wieku produkcyjnym oraz 22,6% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności gminy Zabór według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2021 (w procentach)

wyszczególnienie	2019	2020	2021
wiek przedprodukcyjny	19,6	21,6	21,7
wiek produkcyjny	64,4	61,7	60,5
wiek poprodukcyjny	16,0	16,7	17,8

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Działalność kulturalna i rekreacyjna na terenie Gminy jest przede wszystkim prowadzona przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Zaborze, która posiada także cztery punkty biblioteczne w świetlicach wiejskich zlokalizowanych w Dąbrowie, Czarnej, Droszkowie i Milsku. Biblioteka oprócz swoich podstawowych funkcji, realizuje również szeroką działalność informacyjną i kulturalno-oświatową, poprzez organizację różnych form pracy z czytelnikami, współpracując przy tym aktywnie z placówkami oświatowymi z terenu Gminy.

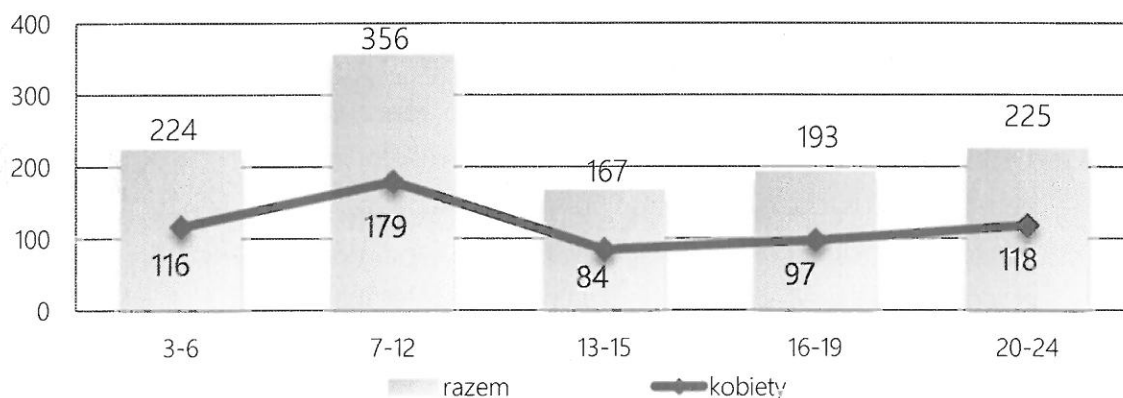
Istotną funkcję w zakresie propagowania kultury realizuje także „Teatr Zza Boru” działający od 2007 roku, skupiający dorosłych mieszkańców Gminy jako nieformalna grupa twórcza.

Świetlice wiejskie poza wymienionymi powyżej lokalizacjami funkcjonują także w Zaborze, Przytoku, Łazie oraz Tarnawie. Celem działalności placówek jest integracja środowiska lokalnego, inicjowanie aktywności mieszkańców Gminy oraz wspieranie lokalnych inicjatyw.

Świetlice w Przytoku, Zaborze oraz Droszkowie pełnią jednocześnie funkcję Placówek Wsparcia Dziennego. W 2021 roku odbyło się w nich łącznie 118 spotkań, a w zajęciach organizowanych przez placówki uczestniczyło łącznie 341 dzieci. Placówki te stanowią niezwykle istotne zasoby Gminy w zakresie wsparcia dzieci z rodzin zagrożonych lub doświadczających przemocy.

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2021 roku było 1 165 mieszkańców gminy Zabór, w tym 50,1% stanowiły kobiety (594 osoby). Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe można zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (356 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (225 osób), natomiast na trzecim mające 3-6 lat (224 osoby). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2021 roku prezentuje kolejny wykres.

Wykres 3. Ludność gminy Zabór według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2021 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Baza oświatowa na terenie gminy Zabór składa się z następujących placówek:

- Szkoła Podstawowa w Zaborze,
- Społeczna Szkoła Podstawowa w Droszkowie,
- Niepubliczne Przedszkole „Zielona Nutka” w Zaborze,
- Społeczne Przedszkole w Droszkowie.

Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie Gminy jest prowadzona w formie Klubu Dziecięcego w Zaborze.

ZASOBY INSTYTUCJONALNE

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujących na terenie gminy Zabór należą:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Urząd Gminy,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- placówki oświatowe,
- ośrodki ochrony zdrowia,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Placówki Wsparcia Dziennego,
- świetlice wiejskie,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny.
- organizacje pozarządowe i kościelne.

Są to podmioty prowadzące działalność na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rodziny, bądź tą działalność wspomagające. Działają również na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej.

Wśród placówek działających poza terenem Gminy, z którymi podmioty gminne prowadzą stałą współpracę należy wymienić:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej Górze,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zielonej Górze.

Do zasobów osobowych działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz wspierania rodziny w gminie Zabór można zaliczyć:

- pedagogów, psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- pracowników i specjalistów Ośrodka Pomocy Społecznej,
- pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodka Interwencji Kryzysowej,
- funkcjonariuszy Policji pełniących funkcję dzielnicowych,
- pracowników placówek ochrony zdrowia.

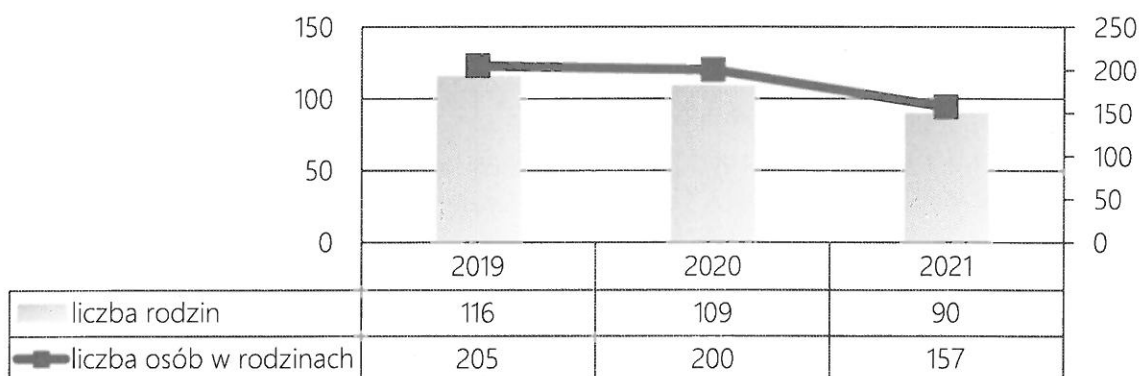
ANALIZA SYTUACJI DZIECKA I RODZINY W GMINIE

POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2021 roku z pomocy Ośrodka skorzystało 90 rodzin, a w nich 157 osób. Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w gminie Zabór zmniejszyła się o 22%, z kolei liczba osób w rodzinach spadła o 23%. Szczegółowe dane w tej kwestii przedstawia wykres poniżej.

Wykres 4. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Zabór w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W 2021 roku zostało przyznanych łącznie 588 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 436 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 30 świadczeń rodzinom z trójką dzieci oraz 774 świadczenia rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych w roku przedmiotowym przedstawia poniższa tabela.

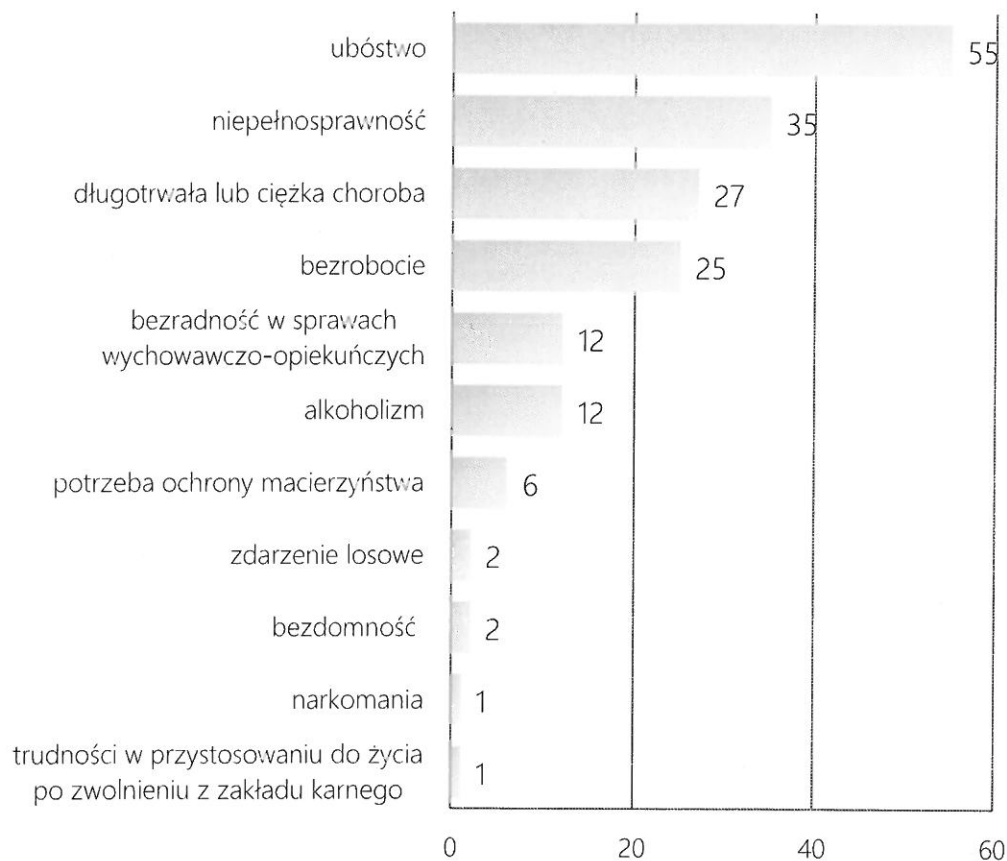
Tabela 4. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2021 roku

typ rodziny	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	liczba świadczeń ogółem
jedno dziecko	566	22	588
dwoje dzieci	395	41	436
troje dzieci	13	17	30
czworo i więcej dzieci	723	51	774

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W 2021 roku w gminie Zabór najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez Ośrodek Pomocy Społecznej były kolejno: ubóstwo (55 rodzin), niepełnosprawność (35 rodzin), długotrwała lub ciężka choroba (27 rodzin) i bezrobocie (25 rodzin).

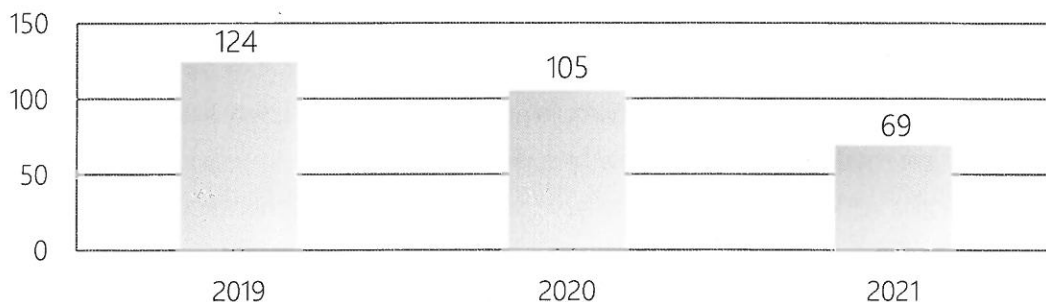
Wykres 5. Powody udzielania świadczeń w 2021 roku według liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2021 roku korzystało średnio 69 rodzin, czyli o 34% rodzin mniej niż w 2020 roku oraz o 44% mniej niż w roku 2019. Zatem w analizowanym okresie dostrzegalna jest tendencja spadkowa w zakresie średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z poszczególnych typów świadczeń.

Wykres 6. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W 2021 roku w OPS zatrudniony był 1 asystent rodziny, a z jego usług skorzystało 10 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta rodziny ulegała wahaniom, z kolei liczba zatrudnionych asystentów uległa zmniejszeniu. Należy mieć na uwadze, że ze względu na pandemię koronawirusa SARS-CoV-2 oraz związaną z tym izolacją i ograniczeniem kontaktów społecznych, wypełnianie obowiązków asystenta było niezwykle utrudnione.

Tabela 5. Dane dotyczące asystentury rodziny w gminie Zabór na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta rodziny	10	8	10
liczba asystentów rodziny w Gminie	3	2	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Do zadań asystenta rodziny należy również praca z rodziną naturalną, z której dziecko lub dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Podejmowane przez niego działania mają na celu przywrócenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz powrót dziecka z pieczy do rodziny.

W analizowanym okresie w gminie Zabór nie funkcjonowały rodziny wspierające, to znaczy takie, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych, m.in. poprzez udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2021 z omawianych świadczeń skorzystało 17 osób z 12 rodzin, a na ten cel przeznaczono 86 983,00 zł. Na przestrzeni analizowanych lat odnotowano spadek zarówno w zakresie liczby osób oraz kwoty przeznaczonej na ten cel świadczeń. Liczba rodzin ulegała wahaniom, przyjmując w 2021 roku najniższą wartość. Szczegółowe dane w tym zakresie zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 6. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego oraz kwota świadczeń w latach 2019-2021

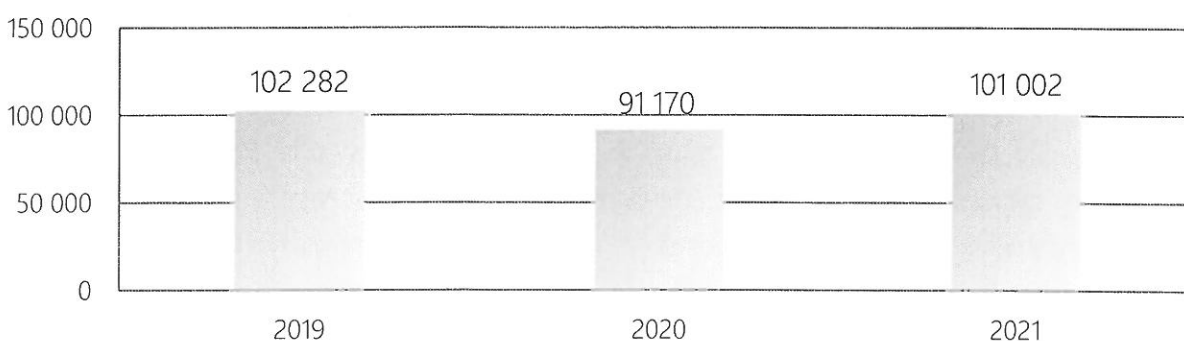
wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób	22	21	17
liczba rodzin	13	14	12
kwota świadczeń (zł)	103 100	101 823	86 983

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Świadczenia wsparcia w ramach funduszu alimentacyjnego możliwe jest dzięki stale podejmowanym działaniom pracowników OPS w stosunku do dłużników alimentacyjnych. Wśród sposobów odzyskania wypłaconych z funduszu środków od osób unikających płacenia alimentów znajduje się prowadzenie wywiadów alimentacyjnych, kierowanie wniosków o aktywizację zawodową dłużników alimentacyjnych pozostających bez zatrudnienia oraz zobowiązanie osób bezrobotnych do zarejestrowania się w PUP, a także kierowanie wniosków o ściganie za przestępstwo nie alimentacji do Prokuratury.

Ośrodek Pomocy Społecznej w 2021 roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 101 002 zł. Można zauważyć, że na przestrzeni trzech ostatnich lat kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej ulegała wahaniom, a w porównaniu do 2019 roku uległa ona zmniejszeniu.

Wykres 7. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2019-2021 (w złotych)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2023-2025 W GMINIE ZABÓR

Wsparcie rodzin przeżywających trudności o charakterze materialnym i ekonomicznym odbywa się w gminie Zabór także poprzez realizację rządowego wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”, który ma na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia w społeczeństwie, w szczególności wśród dzieci i uczniów, osób znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej, ale także wymagających wsparcia w życiu codziennym, tj. osób starszych, samotnych i z niepełnosprawnościami, czy też zmagających się z chorobą lub innymi problemami.

Program obejmuje trzy moduły, w ramach których gminy zostają dysponentami środków rządowych i pośredniczą w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Wsparcie żywnościowe realizowane jest poprzez wydawanie posiłków w stołówkach lub dowożone osobom dorosłym, w tym niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), które nie mają możliwości samodzielnego przygotowania dla siebie gorącego posiłku.

Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba przyznanych zasiłków w ramach rządowego wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” przyjmowała zróżnicowane wartości. W 2021 roku w ramach Programu pomocą objęto łącznie 45 osób, spośród których większość, bo 58% beneficjentów skorzystało z pomocy w formie posiłku, a na ten cel przeznaczono 53 192 zł. Pomoc pieniężna została udzielona 19 osobom na łączną kwotę 17 800 zł. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje tabela nr 7.

Tabela 7. Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019		2020		2021	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
ogółem, w tym:	43	45 951	80	54 584	45	70 992
posiłek	33	42 351	34	30 784	26	53 192
forma pieniężna	10	3 600	46	23 800	19	17 800

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Należy mieć na uwadze, że beneficjentami działań podejmowanych w ramach rządowego programu dożywiania są w szczególności dzieci i młodzież do 18 roku życia, a pomoc w formie posiłków świadczona jest m.in. w ramach działalności stołówek szkolnych. W 2021 roku spośród 26 beneficjentów niepieniężnej formy wsparcia 12 osób było poniżej 18 roku życia, zatem dzieci stanowiły 46% grupy. Jak wskazują dane Ośrodka Pomocy Społecznej, podobna tendencja utrzymywała się w całym analizowanym okresie.

Tabela 8. Liczba dzieci korzystających z posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” i kwota świadczeń w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba dzieci	17	18	12
kwota świadczeń (zł)	7 089	4 000	4 809

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

PROBLEM UZALEŻNIEŃ WŚRÓD RODZIN

Według statystyk Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (obecnie Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom), Polskę zamieszkuje 766 tysięcy osób uzależnionych od alkoholu, tj. ok. 2% całej populacji, 1,5 miliona osób to pełnoletnie osoby żyjące w pobliżu lub z osobą uzależnioną (ok. 4%), kolejne 1,5 miliona osób stanowią dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholowych (ok. 4%), a 2,3 miliona Polaków to osoby pijące szkodliwie (ok. 5-7%)⁵.

Narkomania definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich.

W 2021 roku z pomocy i wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaborze z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 12 rodzin, a także 1 rodzina zmagająca się z problemem narkomanii. Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin korzystających z pomocy OPS z powodu alkoholizmu ulegała wahaniom, przyjmując w 2021 roku najmniejszą wartość, z kolei liczba rodzin, którym Ośrodek udzielił pomocy z powodu narkomanii zmniejszyła się o 1. W 2021 roku ogólna liczba rodzin objętych pomocą OPS wyniosła 90, co oznacza, że rodziny borykające się z problemem alkoholowym stanowiły 13% ogółu, natomiast z problemem narkomanii – 1%.

⁵ <http://www.parpa.pl/index.php/33-analizy-badania-raporty/132-statystyki>

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zaborze, powołana przez Wójta do wykonywania zadań Gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1119 z późn. zm.). Według stanu na koniec 2021 roku Komisja liczyła 3 członków.

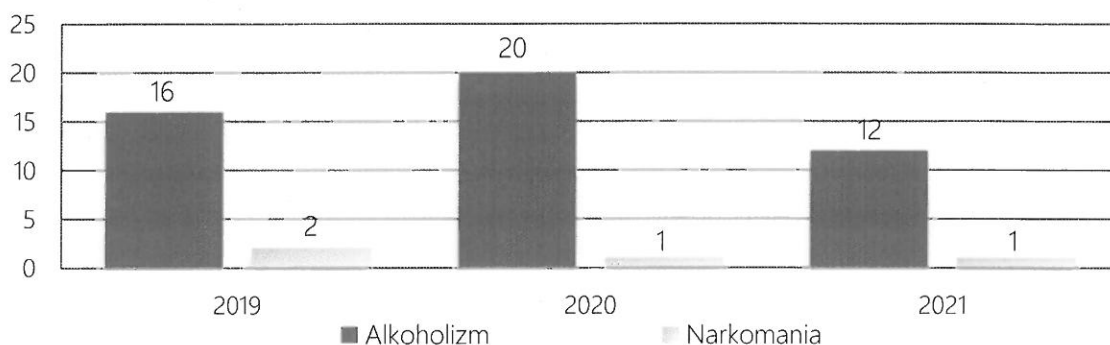
Dane dotyczące działań GKRPA podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2019-2021 przedstawia poniższa tabela. W 2021 roku członkowie GKRPA przeprowadzali rozmowy z 9 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 3 członkami rodzin osób uzależnionych. Nie podjęto wówczas czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec żadnej osoby z problemem alkoholowym, jednakże wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 1 mieszkańca Gminy. Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba osób uzależnionych, jak również liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy uległa zmniejszeniu. Analogiczna zależność wystąpiła w przypadku liczby osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do zobowiązania ich poddaniu się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia, natomiast liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego ulegała wahaniom i w 2021 roku przyjęła najniższą wartość.

Tabela 10. Liczba osób dotkniętych i stosujących przemoc w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie oraz osób, z którymi przeprowadzono rozmowy interwencyjne, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób stosujących przemoc, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	0	1	0
liczba osób doznających przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	1	1	0
liczba osób nadużywających alkoholu, z którymi członkowie GKRPA prowadzili rozmowy interwencyjne w związku z dopuszczeniem się przez nich przemocy	0	0	0
liczba świadków przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	1	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok

Wykres 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii w gminie Zabór na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019- 2021

Kolejną analizowaną kwestią są działania podejmowane przez funkcjonariuszy Policji w celu przeciwdziałania problemowi uzależnienia. Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba osób zatrzymanych w pomieszczeniach policyjnych w celu wytrzeźwienia uległa zwiększeniu – w 2019 roku funkcjonariusze nie zatrzymali żadnego mieszkańca Gminy, w 2020 roku – 3 osoby, natomiast w 2021 roku – 4. Z analizowanych danych wynika, że w omawianych latach dzielnicowi nie podjęli działań wobec żadnego nietrzeźwego nieletniego, który w takiej sytuacji mógłby zostać zatrzymany w policyjnej izbie dziecka lub odwieziony do domu. Niemniej, problem zakłócania przestrzeni publicznej na terenie gminy Zabór jest obecny i wymaga podjęcia kompleksowych działań prewencyjnych i interwencyjnych. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje tabela poniżej.

Tabela 9. Działania funkcjonariuszy Policji w stosunku do osób spożywających alkohol w latach 2019-2021

rodzaj interwencji	2019	2020	2021
liczba osób zatrzymanych w pomieszczeniach policyjnych w celu wytrzeźwienia	0	3	4
liczba nietrzeźwych osób nieletnich zatrzymanych w policyjnych izbach dziecka lub odwiezionych do domu	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok

Na przestrzeni ostatnich lat służby bezpieczeństwa podejmowały również działania na rzecz ograniczenia zjawiska kierowania pojazdami pod wpływem alkoholu oraz w zakresie przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie. Podejmowane przez funkcjonariuszy interwencje i rutynowe kontrole umożliwiają sukcesywne eliminowanie niepożądanych zjawisk związanych z nietrzeźwością w przestrzeni publicznej oraz prewencje zachowań przemocowych w rodzinach, a prowadzone działania, zajęcia w szkole i kampanie edukacyjne wzmacniają pożądane postawy wśród dzieci i młodzieży.

Na terenie gminy Zabór osoby doświadczające sytuacji kryzysowych mogą uzyskać pomoc i wsparcie w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym. W 2021 roku Punkt czynny był średnio przez 5 godzin w miesiącu, a poradnictwo w nim było świadczone przez specjalistę psychoterapii uzależnień. Wśród realizowanych przez Punkt zadań należy wymienić: rozpoznanie problemu, z którym zgłosił się klient, mobilizowanie klientów do pojęcia psychoterapii i kierowanie do specjalistycznych placówek leczenia, motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwe, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia, świadczenie konsultacji osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz motywowanie osób stosujących przemoc do uczestnictwa w oddziaływaniach obejmujących ten problem.

W celu uzyskania profesjonalnej pomocy, mieszkańcy gminy Zabór zmagający się z problemem uzależnień byli motywowani do uczestnictwa w terapii uzależnień prowadzonej przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia lub Ośrodek Profilaktyki Terapii Uzależnień i Współuzależnienia.

W 2021 roku działalność profilaktyczna na terenie Gminy koncentrowała się głównie w placówkach oświatowych, placówkach wsparcia dziennego oraz instytucjach kulturalnych. Pedagodzy, wychowawcy oraz funkcjonariusze Policji prowadzili liczne zajęcia, prelekcje i warsztaty adresowane do uczniów, rodziców i nauczycieli z zakresu tematyki uzależnień i przemocy. W omawianym roku w ramach lokalnej działalności profilaktycznej w ramach programu z obszaru profilaktyki uniwersalnej skierowanej do dzieci i młodzieży uczestniczyło 150 uczniów i 10 nauczycieli. Ponadto zorganizowano także festyny i inne imprezy plenerowe, w których uczestniczyło 400 mieszkańców Gminy, a także konkursy profilaktyczne, w których wzięło udział 145 uczestników.

Na przestrzeni lat 2020-2021 nie realizowano programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez ORE, KCPU, IPiN, natomiast w 2019 roku zrealizowano program pn. „Debata”, w którym uczestniczyło 64 uczniów i 4 nauczycieli.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W ZAKRESIE UZALEŻNIEŃ

Wśród głównych problemów z jakimi zmagają się współczesne rodziny jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc w rodzinie, bezrobocie oraz uzależnienia. Przeciwdziałanie negatywnemu wpływowi tych problemów na rozwój psychospołeczny lokalnej społeczności wymaga odpowiedniego podejścia i kompleksowej pracy specjalistów. Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian.

Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców w określonym obszarze.

W 2020 roku na terenie Gminy zostało przeprowadzone badanie diagnozujące problemy społeczne wśród lokalnej społeczności - *Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Zabór*, w której uczestniczyło 86 dorosłych mieszkańców Gminy, 8 pracowników punktów, gdzie sprzedawany jest alkohol oraz 48 uczniów.

DOROŚLI MIESZKAŃCY

- Diagnoza przeprowadzona wśród dorosłych mieszkańców Gminy pozwala stwierdzić, że 69% badanych zna osoby w swojej miejscowości, które nadużywają alkoholu.
- Niepokojącym wynikiem badania jest sięganie po alkohol przez kobiety w ciąży – aż 26% respondentów potwierdziło, że widuje na terenie Gminy ciężarne kobiety pijące alkohol.
- Części badanych zdarzyło się prowadzić pojazd pod wpływem alkoholu oraz wykonywać swoje obowiązki po spożyciu go (po 3%).
- Co 10 ankietowany przyznał, iż codziennie pali papierosy (10%), po e-papierosy sięga mniejsza część respondentów, tj. 3%.
- W zakresie zażywania substancji psychoaktywnych (narkotyków, dopalaczy, leków w celu odurzania) wyniki kształtują się następująco: 34% respondentów zna osoby sięgające po wymierzone wyżej substancje, a 6% badanych twierdzi, że członkowie ich rodzin, z którymi mieszkają, sięgają po środki psychoaktywne. Choć żaden z ankietowanych nie przyznał, iż sięga po substancje psychoaktywne, 14% dorosłych mieszkańców zna miejsca na terenie swojej miejscowości, w których można zakupić narkotyki lub dopalacze.

UCZNIOWIE

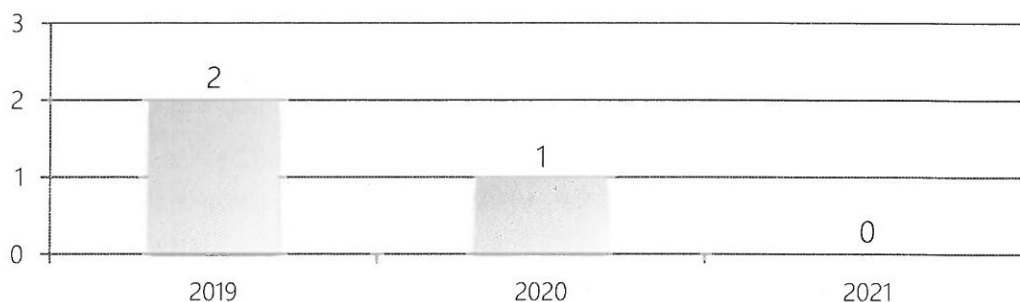
- Diagnoza problemów społecznych wśród dzieci i młodzieży na terenie Gminy pozwoliła określić skalę problemu uzależnień wśród uczniów. Inicjację alkoholową ma za sobą średnio 8% uczniów, spośród których uczniowie spożywali go jednokrotnie lub kilka razy (po 4%).
- Najpopularniejszym rodzajem alkoholu wśród uczniów jest piwo.
- Z zebranych odpowiedzi wynika, że po papierosy sięgnęło 8% uczniów, natomiast po e-papierosy – 15%.

- Analiza odpowiedzi uczniów na pytania dotyczące substancji psychoaktywnych pozwala stwierdzić, iż żaden z respondentów nigdy nie sięgnął po narkotyki, dopalacze lub leki w celu odurzenia się.

PROBLEM PRZEMOCY WSRÓD RODZIN

W 2021 roku w gminie Zabór z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu przemocy w rodzinie nie skorzystała żadna z rodzin. W ciągu dwóch poprzednich lat ich liczba była natomiast niewielka, w 2019 roku przemoc była powodem udzielenia pomocy 2 rodzinom, a w 2020 – tylko 1.

Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019, 2020 i 2021 rok

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2019-2021. W 2021 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4, a więc na przestrzeni lat 2019-2021 utrzymywała się na stałym poziomie. Liczba utworzonych grup roboczych w 2021 roku wyniosła 9, co oznacza, że w ciągu trzech ostatnich lat ulegała wahaniom. Z kolei liczba ich posiedzeń kształtowała się na poziomie 20, a więc na przestrzeni analizowanych lat przyjmowała zróżnicowane wartości, osiągając w 2021 roku najwyższą z nich. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

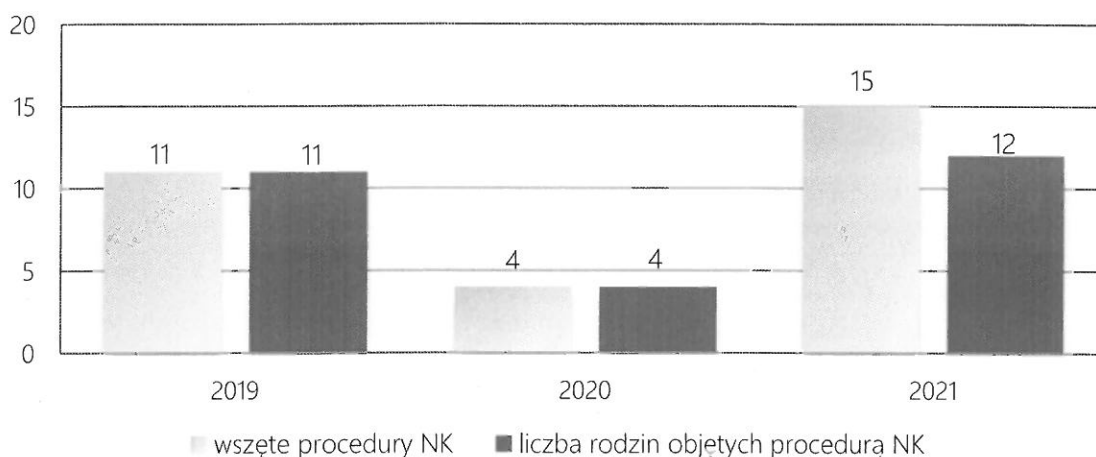
Tabela 11. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2019-2021

L.P.	wyszczególnienie	2019	2020	2021
1	liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
2	liczba funkcjonujących grup roboczych	11	7	9
3	liczba spotkań grup roboczych	17	9	20

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Na przestrzeni ostatnich lat liczba wdrożonych procedur „Niebieskie Karty” ulegała wahaniom – w 2019 roku było to 11 wszczętych procedur, w 2020 roku – 4, natomiast w 2021 roku – 15. Liczba rodzin objętych procedurą także przyjmowała zróżnicowane wartości, osiągając w 2021 roku najwyższą z nich. Dane te obrazuje wykres nr 5.

Wykres 10. Liczba podjętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021; Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Zaborze za 2021 rok

W 2021 roku liczba osób, które zostały objęte wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wyniosła 27, w tym 7 kobiet, 7 mężczyzn oraz 13 dzieci. Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie ulegała wahaniom, jednakże w 2021 roku dostrzegalny jest duży wzrost liczby osób, w tym dzieci objętych pomocą ZI.

Tabela 12. Liczba osób z terenu gminy Zabór objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2019-2021

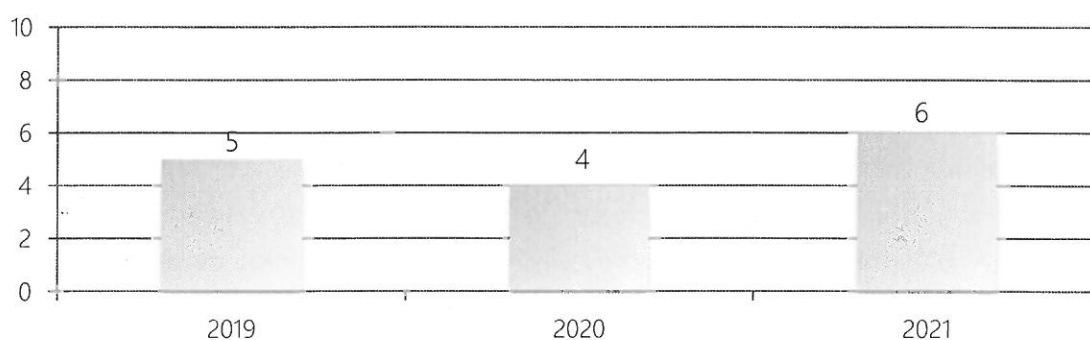
LP.	wyszczególnienie	2019	2020	2021
1	liczba osób	12	9	27
2	liczba dzieci	3	0	13
3	liczba kobiet	7	5	7
4	liczba mężczyzn	2	4	7

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Istotnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy są również działania podejmowane przez dzielnicowych Komisariatu Policji w Zielonej Górze, których zadaniem jest m.in. przeprowadzanie interwencji domowych w związku z występowaniem przemocy w rodzinie, a także wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”, jednakże w 2021 roku funkcjonariusze rozpoczęli omawianej procedury wobec żadnego z mieszkańców Gminy. W zakresie interwencji przeprowadzonych przez dzielnicowych, w 2020 roku odbyto ich 357, spośród których 46 stanowiły interwencje domowe.

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba zakończonych spraw w ramach procedury nie ulegała znacznym wahaniom. W 2019 roku zakończono 5 procedur „Niebieskie Karty”, w 2020 roku – 5, natomiast w 2021 roku – 6.

Wykres 11. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2019-2021

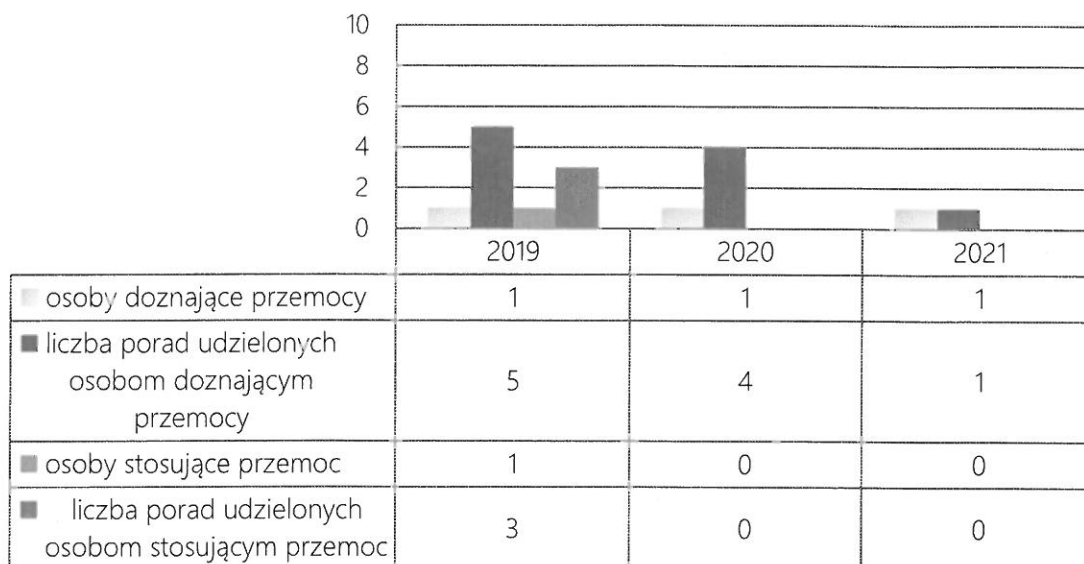

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Mieszkańcy Gminy, którzy doznawali lub stosowali przemoc mogli skorzystać z poradnictwa udzielanego w ramach funkcjonującego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego, który w 2021 roku był czynny średnio 5 godzin w miesiącu, a poradnictwo w nim było udzielane przez specjalistę psychoterapii uzależnień. W 2021 roku została udzielona tylko 1 porada 1 osobie doznającej przemocy w rodzinie. W roku poprzednim żaden z mieszkańców nie został objęty poradnictwem z tego powodu, z kolei w 2019 roku udzielono 5 porad 1 osobie doznającej przemocy.

Na przestrzeni analizowanych lat tylko w 2019 roku do Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego zgłosił się mieszkaniec stosujący przemoc domową, któremu udzielono 3 porady.

Wykres 12. Liczba osób stosujących lub doznających przemocy, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019, 2020 i 2021 rok

Działalność z zakresu przeciwdziałania występowaniu przemocy w rodzinie jest prowadzona także przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jednym z zadań jest motywowanie sprawców przemocy do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc, a także motywowanie dorosłych ofiar przemocy do zgłaszania się do miejsc specjalistycznej pomocy. W 2021 roku w programie korekcyjno-edukacyjnym wzięło udział 2 mieszkańców Gminy, natomiast ukończyło go tylko jeden z nich.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W ZAKRESIE PRZEMOCY

Poniżej przedstawione zostały wnioski z przeprowadzonych badań wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów, dotyczące kwestii przemocy wśród rodzin z terenu Gminy.

UCZNIOWIE

Odsetek uczniów deklarujących doświadczenie przemocy kiedykolwiek.

Odsetek uczniów deklarujących stosowanie przemocy kiedykolwiek.

Odsetek uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy między uczniami.

Odsetek uczniów deklarujących stosowanie cyberprzemocy.

Odsetek uczniów deklarujących doznanie cyberprzemocy.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Zabór. Raport z badań przeprowadzonych w 2020 roku

Z przeprowadzonej diagnozy problemu przemocy wśród uczniów gminy Zabór wynika, iż:

- średnio co piąty badany uczeń zadeklarował doświadczenie przemocy (19%);
- najczęściej młodzi mieszkańcy Gminy doświadczali przemocy ze strony kolegów ze szkoły (78%) oraz znajomych i rodzeństwo (po 33%);
- żaden z ankietowanych uczniów nie wskazał, iż doznał przemocy ze strony rodziców;

- na występowanie w swojej szkole zjawiska przemocy rówieśniczej wskazała większość młodych ankietowanych (69%);
- stosowanie zachowań przemocowych zadeklarowało 33% dzieci i młodzieży szkolnej z terenu gminy Zabór;
- badani najczęściej stosowali przemoc wobec rówieśników (75%) i rodzeństwa (19%);
- najczęściej doświadczaną lub stosowaną formą przemocy wśród uczniów była przemoc fizyczna;
- co dziesiąty respondent nie wie, czym jest cyberprzemoc;
- doświadczenie cyberprzemocy zadeklarował średnio co trzeci uczeń (35%), z kolei jej stosowanie – 15% badanych;
- wśród najczęstszych form doznawanej cyberprzemocy, respondenci wskazali wyzywanie (35%), grożenie/straszenie (17%) oraz ośmieszanie/poniżanie (13%);
- najczęstszą formą stosowanej cyberprzemocy przez uczniów było wyzywanie (10%).

DOROŚLI MIESZKAŃCY

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy doświadczyli przemocy w okresie 12 miesięcy.

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy przyznali, że w ich domu występuje przemoc

Odsetek ankietowanych, którzy znają kogoś, kto doświadcza problemu przemocy w rodzinie.

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy doświadczyli cyberprzemocy.

Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Zabór. Raport z badań przeprowadzonych w 2020 roku

Z przeprowadzonej diagnozy problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Zabór wynika, iż:

- co dziesiąty badany dorosły mieszkaniec Gminy zadeklarował doświadczenie przemocy w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie;
- wszyscy respondenci stwierdzili, że doznali przemocy psychicznej (100%), na drugim miejscu znalazł się mobbing (44%), a na trzecim przemoc fizyczna (33%);
- osoby doświadczające przemocy najczęściej doznawały jej ze strony partnera/partnerki, pracodawcy lub nieznajomego (po 33%);
- znajomość w swoim otoczeniu osoby, która doświadcza przemocy domowej zadeklarowało 24% ankietowanych;
- w opinii 6% respondentów stosowanie „przysłowiowych klapsów” jest przejawem dyscypliny w wychowaniu dzieci;
- co trzeci ankietowany doświadczył cyberprzemocy (34%).

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym programu jest zapewnienie wsparcia rodzinom zamieszkującym gminę Zabór poprzez realizację zadań wspomagających ich prawidłowe funkcjonowanie, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych.

Cel operacyjne Programu:

1. Rozwój usług i pomocy oraz zapewnienie udzielanych świadczeń na rzecz rodziny.
2. Poszerzenie i doskonalenie kompetencji rodzicielskich, szczególnie wśród rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.
3. Podnoszenie efektywności świadczonych usług na rzecz wspierania rodziny.
4. Odpowiednie rozpoznawanie, diagnozowanie i ograniczanie zagrożeń dziecka w rodzinie.

Cele szczegółowe Programu zostały opracowane na podstawie zidentyfikowanych problemów.

Cel operacyjny nr 1

Rozwój usług i pomocy oraz zapewnienie udzielanych świadczeń na rzecz rodziny.

- ➔ Zapewnienie wsparcia OPS w ramach możliwych zasobów Ośrodka.
- ➔ Rozwój specjalistycznej pomocy oraz poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego.
- ➔ Koordynowanie zadań realizowanych przez podmioty współpracujące.

Lp.	Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej pomocy finansowej i rzeczowej.	OPS.	Liczba rodzin: - objętych pomocą społeczną, - korzystających z zasiłków rodzinnych, funduszu alimentacyjnego.
2	Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w postaci posiłków, w tym w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.	OPS.	Liczba dzieci i młodzieży korzystających z programu.
3	Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów o charakterze socjalnym oraz naukowym.	UG, placówki oświatowe.	Liczba osób objętych wsparciem, liczba stypendiów naukowych i sportowych dla dzieci uzdolnionych, liczba stypendiów socjalnych.
4	Udzielanie wsparcia w ramach ustawy „Za Życiem”.	OPS.	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2023-2025 W GMINIE ZABÓR

5	Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w podręczniki i artykuły szkolne - program „Dobry start”.	ZUS.	Liczba osób objętych wsparciem w ramach programu.
6	Wydawanie rodzinom wielodzietnym „Karty Dużej Rodziny”.	OPS.	Liczba wydanych Kart i użytkowników Karty Dużej Rodziny.
7	Zapewnienie poradnictwa rodzinnego: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego w zakresie uzależnień, terapii indywidualnej, terapii grupowej, terapii rodzinnej dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	OPS, GKRPA, PWD, PKI, PCPR, PPP, placówki oświatowe.	Liczba osób korzystających z poradnictwa, liczba udzielonych porad, liczba podmiotów udzielających wsparcia.
8	Pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.	OPS.	Liczba rodzin objętych wsparciem
9	Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników GOPS.	OPS.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną.
10	Współorganizowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży.	UG, GKRPA, PCPR, NGO, placówki oświatowe.	Liczba osób korzystających z wypoczynku zimowego i letniego.
11	Udzielanie schronienia osobom doznającym przemocy w rodzinie.	OPS, PCPR.	Liczba kobiet/mężczyzn/dzieci, którym udzielono schronienia na skutek wystąpienia przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny nr 2

Poszerzenie i doskonalenie kompetencji rodzicielskich, szczególnie wśród rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

- ➔ Rozwój lokalnych działań służących integrowaniu i wspieraniu rodziny.
- ➔ Wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie działań profilaktycznych oraz zaangażowanie podmiotów współpracujących do udziału w organizowaniu alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

Lp.	Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Zapewnienie rodzinom wsparcia asystenta rodziny.	OPS.	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
2	Współorganizowanie dla rodziców warsztatów w zakresie wzmacniania kompetencji wychowawczych oraz właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	placówki oświatowe, PWD, GKRPA, OPS, NGO, PPP.	Liczba uczestników warsztatów, liczba zorganizowanych warsztatów.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2023-2025 W GMINIE ZABÓR

3	Popularyzowanie działalności rodzin wspierających oraz zachęcanie rodzin w Gminie do podejmowania tej roli.	OPS, PCPR.	Liczba rodzin objętych wsparciem, liczba funkcjonujących rodzin wspierających.
4	Organizacja wypoczynku letniego i zimowego z programem profilaktycznym (alkohol, substancje psychoaktywne, przemoc) dla dzieci i młodzieży.	GKRPA, placówki oświatowe.	Liczba dzieci korzystających z wypoczynku z programem profilaktycznym.
5	Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	OPS, placówki oświatowe, PWD, UG, PPP, ŚW.	Liczba zrealizowanych działań, liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem.
6	Poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	placówki oświatowe, GKRPA, UG, PWD, NGO, ŚW.	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, liczba dostępnych zajęć.
7	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA (obecnie KCPU), ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień od substancji oraz zjawiskiem przemocy.	placówki oświatowe, GKRPA, OPS, ZI, funkcjonariusze Policji.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.
8	Realizacja warsztatów/programów rozwijających umiejętności psychospołeczne dzieci i młodzieży.	placówki oświatowe, PWD, GKRPA, OPS, NGO.	Liczba przeprowadzonych warsztatów/programów, liczba uczestników.
9	Współorganizowanie wydarzeń/ imprez integrujących rodziny oraz promujących zdrowy tryb życia.	placówki oświatowe, PWD, GKRPA, OPS, UG, GBP, NGO.	Liczba zorganizowanych wydarzeń, liczba uczestników wydarzeń/imprez.

ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Gminnego Programu Wspierania Rodziny lata 2023-2025 w Gminie Zabór są mieszkańcy gminy Zabór, szczególnie rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program kierowany jest także do przedstawicieli instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i młodzieży.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny lata 2023-2025 w Gminie Zabór finansowane będą z następujących źródeł:

- środki własne Gminy,
- środki finansowe z funduszy zewnętrznych, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu powinny opierać się na:

1. ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
2. ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
3. opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć zasadę triangulacji technik badawczych poprzez zróżnicowane metody pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) - rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.

- b) **Kryterium efektywności** - ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **Kryterium użyteczności** - ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **Kryterium trafności** - rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Monitoring realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 w Gminie Zabór będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu danych będących w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej jako koordynatora Programu i jednocześnie instytucji wiodącej przy jego realizacji. Dodatkowo pozyskiwane będą informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Działania wyznaczone do realizacji będą obszarami podlegającymi monitorowaniu. Rezultatem monitoringu będą sprawozdania roczne, o których mowa w art. 179 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Cel operacyjny nr 3

Podnoszenie efektywności świadczonych usług na rzecz wspierania rodziny.

- ➔ Podniesienie jakości pracy osób zaangażowanych we współpracę z rodzinami.
- ➔ Zintensyfikowanie działań informacyjnych o dostępnym formach wsparcia rodziny na terenie Gminy.
- ➔ Koordynowanie działań organizacji pozarządowych uczestniczących w działaniach wspierających rodzinę.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	OPS, GKRPA, ZI, ROPS, PCPR.	Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów, liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach.
2	Organizowanie superwizji i wsparcia dla asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych.	OPS, PCPR, ROPS.	Liczba zorganizowanych superwizji, liczba osób biorących udział w superwizjach.
3	Systematyczne organizowanie spotkań i warsztatów wspierających z psychologiem w celu wzmocnienia ich satysfakcji z pracy i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.	OPS, PCPR, ROPS.	Liczba zorganizowanych spotkań/warsztatów.
4	Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach i perspektywach poprawy swojej sytuacji.	placówki oświatowe, GKRPA, OPS, PKI, UG, ZI, PWD, PCPR.	Liczba rozpowszechnionych informacji.
5	Wspieranie organizacyjne i administracyjne organizacji pozarządowych prowadzących działalność w obszarze wsparcia rodziny.	OPS, UG, NGO.	Liczba podjętych działań wspierających organizacyjnie i administracyjnie organizacje pozarządowe.
6	Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i kościelnymi oraz innymi instytucjami prowadzącymi działalność w obszarze wsparcia rodziny.	placówki oświatowe, GKRPA, OPS, UG, ZI, PWD, ŚW, PCPR, NGO, PPP	Liczba instytucji i organizacji współpracujących ze sobą na rzecz rodziny. Liczba podjętych we współpracy działań.

Cel operacyjny nr 4

Odpowiednie rozpoznawanie, diagnozowanie i ograniczanie zagrożeń dziecka w rodzinie.

- ➔ Objęcie dziecka opieką poza rodziną biologiczną, w tym zapewnienie pobytu w pieczy zastępczej.
- ➔ Współpraca międzyinstytucjonalna w przypadku występowania sytuacji kryzysowych w rodzinie.
- ➔ Rozwój systemu pieczy zastępczej.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Stałe monitorowanie i systematyczna ocena sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.	OPS, PCPR.	Liczba dokonanych okresowych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
2	Podjęcie współpracy z podmiotami działającymi na rzecz powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	OPS, PCPR.	Liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych, liczba spotkań zespołów ds. oceny sytuacji dziecka.
3	Popularyzowanie i współorganizowanie wydarzeń na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego.	OPS, PCPR.	Liczba odbiorców działań/uczestników wydarzeń.
4	Zapewnienie wsparcia rodzinom, którym ograniczono władzę rodzicielską oraz prowadzenie pracy z rodziną naturalną w celu powrotu dziecka z pieczy zastępczej.	OPS.	Liczba udzielonych porad. Liczba rodzin, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej, objętych wsparciem asystenta rodziny. Liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej.

Tabela 4. Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną w formie świadczeń w 2021 roku.....	12
Tabela 5. Dane dotyczące asystentury rodziny w gminie Zabór na przestrzeni lat 2019-2021	14
Tabela 6. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego oraz kwota świadczeń w latach 2019-2021.....	15
Tabela 7. Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2019-2021.....	16
Tabela 8. Liczba dzieci korzystających z posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” i kwota świadczeń w latach 2019-2021.....	17
Tabela 9. Działania funkcjonariuszy Policji w stosunku do osób spożywających alkohol w latach 2019-2021.....	18
Tabela 10. Liczba osób dotkniętych i stosujących przemoc w rodzinie, świadków przemocy w rodzinie oraz osób, z którymi przeprowadzono rozmowy interwencyjne, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w latach 2019-2021.....	19
Tabela 11. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2019-2021	22
Tabela 12. Liczba osób z terenu gminy Zabór objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2019-2021.....	24

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Zabór na tle powiatu zielonogórskiego.....	7
---	---

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Zabór w latach 2019-2021.....	8
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Zabór na przestrzeni lat 2019-2021.....	8
Wykres 3. Ludność gminy Zabór według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2021 roku.....	10
Wykres 4. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Zabór w latach 2019-2021.....	12
Wykres 5. Powody udzielania świadczeń w 2021 roku według liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.....	13
Wykres 6. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021.....	14
Wykres 7. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2019-2021 (w złotych).....	15
Wykres 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii w gminie Zabór na przestrzeni lat 2019-2021.....	18
Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy OPS z powodu przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2019-2021.....	22
Wykres 10. Liczba podjętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2019-2021.....	23
Wykres 11. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2019-2021.....	24
Wykres 12. Liczba osób stosujących lub doznających przemocy, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2019-2021.....	25

SPIS TABEL

Tabela 1. Podział zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej.....	5
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Zabór w porównaniu do powiatu zielonogórskiego i województwa lubuskiego na przestrzeni lat 2019-2021.....	9
Tabela 3. Udział ludności gminy Zabór według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2021 (w procentach).....	9